

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نېاشد تن من مېباد بدین بوم و بر زنده یک تن مېباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Iran's M.

آئینه ایران

حمید بهشتی
۰۵ می ۲۰۱۸

گفتاری پیرامون راهکار تحقق وفاق ملی

سخن از وفاق ملی در کشوری چند ملیتی مانند ایران که نه تنها گرایش‌های مختلف، بلکه متضاد و متناقض نیز مانند لائیک و مذهبی در آن وجود دارد نیازمند بررسی فراوان و فرصت بسیار است. حصول وفاق ملی در حد کمالش فقط در شرایط رضایت همگانی متصور است و اگر به جبر و زور به وجود آید، آن دیگر وفاق ملی نیست.

وحدت ملی یا وفاق ملی؟

یگانگی اجباری در سطح کشوری اگر وفاق ملی (۱) نامیده شود همراه است با تحمیل و نه با رضایت، توافقی است که به اجبار بدان تن داده شده و غالباً همراه است با اعمال زور و فشار و نیز مقاومت مردم. برای مثال می‌توان به وحدت ملی در زمان رضا شاه پهلوی و آغا محمد خان قاجار در ایران و آتاترک در ترکیه اشاره نمود. موضوع وفاق ملی به دست آوردن آمادگی برای مذاکره و حصول توافق برای ایجاد مقررات و قرار و مدارها میان اعضاء و عناصر این یگانگی ملی است و خواه ناخواه برای عده‌ای از مردم اجباری به نظر خواهد آمد، در حالی که به طور ایده آل می‌باید بر اساس توافق همگانی تنظیم گردد. (۲)

راهکار تحقق وفاق ملی

بر سر راه تحقق وفاق ملی در ایران موانع بسیاری هست. یکی از این موانع وجود زبان‌های مختلف در کشور است که رضا شاه برای ایجاد حکومت قوی، با حاکمیت زبان فارسی بر کشور موجب عدم رضایت سایر اقوام گشت. مانع دیگر در مقابل وفاق ملی وجود گرایش‌های متنافر سیاسی و فرهنگی است، از جمله تناقض میان حاکمیت مراجع شیعه و جانبداران رهائی از قیود دین. جز این‌ها دشواریها میان گرایش‌های مختلف دینی نیز از موانع وفاق ملی به حساب می‌آید و فرودستی زنان از یکسو و ناحقی نسبت به کارگران از سوی دیگر نیز موجب تقابل‌های گران بوده، سد راه تحقق وفاق ملی هستند.

اما از بین این موانع وجود شکاف عمیق میان گرایش‌های مختلف سیاسی و عقیدتی آشتی و وفاق ملی را ناممکن ساخته، تا زمانی که همنشینی بر دور یک میز و پذیرش یک دیگر میسر نباشد، این وضعیت به حاکمیت استبداد در

کشور مشروعیت می بخشد. زیرا به ویژه در حالی که کشور در معرض حمله و اشغال از جانب امریکاست وجود حاکمیتی قوی برای حفظ و اداره کشور ضروری است. به عبارت دیگر شکاف عمیق میان گرایش های سیاسی و عقیدتی به حاکمیت حکومت مستبد مشروعیت می بخشد. در این وضع ایجاد آشتی ملی وابسته به عبور از این شکاف بوده و کوشش برای یافتن راههای رفع آن در اولویت قرار دارد.

۱ - راهکار قانونی برای رفع این مانع، احقاق حقوق مخالفان سیاسی و حضور کارشناسان فارغ از قید اسلامی و مکتبی در مجلس نمایندگان ملت است.

پس از برکناری این مانع اصلی لازم است برای رفع سایر موانع نیز راهکارهایی را در نظر گرفت.

۲ - برای این که زنان کشور بتوانند شانه به شانه مردان در این کوشش ملی شرکت جویند باید قوانین و مقررات تبعیض آمیز نسبت به زنان ملغی گردد. نخستین گام در این راه رفع حجاب اجباری است.

۳ - برای این که اقلیت های قومی بتوانند به زبان مادری خویش در وفاق ملی شرکت جویند باید راهکارهایی طراحی و عملیاتی گردند تا که کارها در مدارس و اداره جات هر منطقه به زبان مادری اهالی صورت گیرد.

۴ - برای این که کارگران و کارمندان بتوانند در این همکاری ملی مشارکت نمایند باید تضمین حقوق آنان از جانب دادگاه ها حمایت گردد و این کار بدون استقلال دادگاه ها و انفصال نیروی قضائی از حاکمیت ولایت فقیه به سختی قابل تصور است.

یادداشتها:

(۱) ملی، صفت مشتق از واژه ملت است که در زمان ما معادل ناسیون در زبانهای فرنگی به کار می رود. در حالی که در زمان نهضت مشروطه واژه ملی به گفته محمد علی همایون کاتوزیان در کتاب "استبداد، دموکراسی و نهضت ملی" به معنای "مردمی" و "ضد استبدادی" به کار می رفته و این همان معنایی است که در زمان شادروان دکتر محمد مصدق از عبارت "نهضت ملی" به اذهان متبادر می گشته است.

(۲) مبحث وفاق ملی از یکسو به قانونمندی که در مقابل استبداد قرار دارد گره می خورد و از سوی دیگر به مبحث تقدم و تأخر "حق" و "قانون" و ارتباط آن با عدالت در علم حقوق.